

[missing]

[missing]

Эльиллээ истачийаа

Көдөн тэн - ньидитэ бандьэ параваньэрэн түдэ чүндэн ньилдылэк эннулгын-мэдьүүлүни. Көдөн энмун чүндэ мэ лый, таатлыр лукундыи ньинэмдгийилпэ дитэ эннуул-моравньэни.

Көмөгисчэ истачийаа

Көдэ йавнар тун Декларацияга ньидэйүөдэ параваньэлэк эннуул-моравньэй. Танунганэ эл тунгит.

- тэт омо, аруу, ньаачэн сүрэ, тадаатэ эрэлгийгэ хуодэдэ банулги, тэт кэйп уури паайп нолул;
- тэт социальнэй парул (происхождение) тадаатэ политическэй чүндэ хуодэдэ банулги, тэт идьирэ тэтчэ уури элнэмэньиэй нолул;
- тэт лэуэйнбүрүбэ чамуулги уури йукулги, мөрдэньилги уури элмөрдэньилги;

Йалмисчэ истачийаа

Көдэ йавнар эйэ түдэ кэдэл эдылэк тадаатэ түдэ чүндэн ньилдылэк эврэрэн эннуул-моравньэй. Эдылдага кинуул лыйлэк уэрүлэк чалдылэ эл парул-моравньэ.

Йэлэклэсчэ истачийаа

Кинууллэлэк хамул уури хамрил дитэ эл лыйул-моравньэ. Көдэлэ хамрил нориул тадаатэ пөдөдэбан ньиданнул анмолгын эульэйул-моравньэй.

Имдалдысчэ истачийаа

Кинууллэлэк эл лыйтуул-моравньэ, кинууллэлэк кингитэн эл туриэйул-моравньэ.

Маалайлисчэ истачийаа

Көдэ йавнар - эйк хадаанэн лыйнуулэлк уури эннуулэлк - мэр олонийул-моравньэй сокуонлэк.

Пускийисчэ истачийаа

Көдэ йавнар сокуон кийиэ ньидитэ банни тадаатэ дискриминациябат чоннулга ньидитэ бандьэ параваньэни.

Маалайлэклэсчэ истачийаа

Конституциялэк уури сокуонлэк тадийуөдэ параваньэдаганэ чавнаанудага, қодэ йавнар суут чамбалэк түдэ параваньэганэ мэ чоннуул-моравньэй.

Уальгарумкуруосчэ истачийаа

Кинууллэлэк сукинэ эл хаайиллайул-моравньэ, уэрүлэк эл моойул уури түдэ лукулбат эл маарчийул-моравньэ.

Кунильисчэ истачийаа

Көдэ йавнар түдэганэ угулуоунай аннээрлга сэрэнудаганэ, танунганэ независимэй суут амутнэн ичунулдага тадийул-морав параваньэй.

Куниль маарха бурисчэ истачийаа

Сокуннэй эуиэличэ суут тэт ньаллэ уийулганэ эл оорэдага гитнуо, тэт ньаллэндэ көдэ дитэ эл ичуойул-моравньэйэк. Тадаатэ лыйэ ньаллэ уийлэлганэн тэтханэ чоннуул-морав суут мэ лый.

Сокун уайи ньаллэ уийл дитэлуо эл ичуомэрукундага эйуулганэ, тэтханэ кинууллэлк суутгынэ эл тадийул-моравньэ. Тэт ньаллэ уийул йэдэйдэганэн, тан ньаллэга эйуул-морав мээрэбат пурэнбандьэ мээрэбэ эл эйуул-моравньэйэк.

Куниль кии-бурисчэ истачийаа

Көдэ кэдэл-нимэдаганэ кинууллэлк эл антасул-моравньэ, көдэ кэдэл-эдылдага кинууллэлк эл сэрнуул-моравньэ, көдэ чийстэганэ тадаатэ репутациядаганэ кинууллэлк эл лөтильэсуул-моравньэ.

Куниль йалмисчэ истачийаа

Тудэ лэwэйнбурэбэҗа кэдэн хадаадэн эwриэнуйуол-моравньэй, хадаадэн эннуйуол-моравньэй.

Тудэ лэwэйнбурэбэҗат шээдэ кэwэйл-буньдэ кэдэн мэ кэwэйтэй, тудэ лэwэйнбурэбиень пэнгэйл-буньдэ мэ пэнгэйтэй.

Куниль йэлэклэсчэ истачийаа

Чиин танудулҗа эйуурэ, кэдэн шээн лэwэйнбурэбэҗа эннуйуол-морав йаwулэ вангчийуол-морав параwааньэй.

Тун параwаа маархуонь ООН цельпэдаҗа тадаатэ принциппэдаҗа элкодиньбандьэрукунэ шээльэльдэ чиигинь эл панаат.

Куниль имдалдисчэ истачийаа

Көдэ йаwнар мэ хади суктуул (государство) гражданинги нолуол-морав параwааньэй.

Кинҗатэн гражданствэдаҗанэ wэрwэлэк эл тинҗарэйнунну уури эл шээдэгурчиисинунну.

Куниль маалийисчэ истачийаа

Кэйпэпул тадаатэ пайпэпул-титтэ ньаачэн сурэҗат, омоҗат уури эрэльеигийэҗат эл моойуочуон-ньаҗагурчиирэн, маархан нимэндьии нолаайуол-морав параwааньэни.

Ньаҗагурчиил-буньил маалаҗарут лэдаҗа маархуонь, кэйпэ пайпэньэн ньимэннунна.

Маархан нимэндьии нолаайэрукунпэлэ суктуул мэр оҗонийуол-моравньэй.

Куниль пускийисчэ истачийаа

Көдэ йаwнар эwйэ тудэ кэдэллэ нодьэ тэтчиэньэйуол нэмэнэйуол-морав параwааньэй.

Кодэҗа кэдэллэ нодьэрукунэ кинуолльэлк wэрwэлэк эл тинҗарэйуол моравньэ.

Куниль маалайлэкэсчэ истачийаа

Көдэ йаwнар эwйэ тудэ кэдэл-чундэньи, суобасньэй тадаатэ эрэльеигийэньэй. Көдэ тудэ эрэльеигийэҗанэ тадаатэ warул чундэҗанэ (убеждение) шээллэ нолаасулги, танун суодэдэ танньэпулҗанэ шээн чии чундэҗа сэwрэл-буньилги эл маалуйуол-моравньэ.

Куниль wальҗарумкуруосчэ истачийаа

Көдэ warул чундэги (убеждение) нэмэлэдэн эл лалшийуол-моравньэ, көдэ танунҗанэ хобо кисэйуол-морав параwааньэй. Кинҗатэн эл инйэчуон информацияпэлэ тадаатэ идеяпэлэ вангчирэн нуурэлэк, танунпэҗанэ суктуул границапэдаҗат эл игууйичуон чиигинь мөрдыйуол-моравги эл маалуу.

Кингунильисчэ истачийаа

Көдэ йаwнар эл лайнулньэй солҗадылпэлэ шэйуол уури таатбандэ солҗадылпэҗа эwрэйуол-морав параwааньэй.

Мэ хади гурууппэҗа уури организацияҗа кодэлэ wэрwэлэк эл сэwриэнунну.

Кингуниль маарха-бурисчэ истачийаа

Көдэ йаwнар тудэ мэдьюолуол лэwэйнбурэбэ эдылдаҗанэ-йаwулдаҗанэ wаҗарэчилҗа "тудэ чалдэҗанэ мэ паруол-моравньэй".

Көдэҗа йаwнайдаҗа тудэ мэдьюолуол лэwэйнбурэбэ суктуулгин сулууспэдаҗа чаҗадыэйуол-морав параwааги шээн чиинлэҗат эл охойчэнь.

Йаwнай омо чундэги паравиэчэл дьии (правительство) чаҗадыэлпэгин пара нолуол-моравньэй. Лэмльэпулги нэмэлэдэн эл хорпиинльэй выборпэҗа элхобо бандэ куоластаал чамбэлэк нууйуолнунни.

Кингуниль кии-бурисчэ истачийаа

Көдэ йаwнар социальнэй чамбалэ мэдьюол-морав параwааньэй. Тадаатэ личность дитэ warумулгинь, көдэ йаwнар экономическэй, социальнэй тадаатэ культурнэй уобаласпэҗэ толиэйуол-моравньэй.

Кингуниль кии-бурисчэ истачийаа

Көдэ йаwнар тудэ чаҗадыэл-буньил чаҗадыэлҗа чаҗадыэйуол-морав параwааньэй. Тан чаҗадыэлги амучэ усулуобуйаҗа ууйуол-моравньэй тадаатэ кодэҗа эл чаҗадыэчуон поньаатэйэн монул чундэ анмолҗинь эwльэйуол-моравньэй.

Көдэ йаwнар тудэ чаҗадыэрэн шэйуолньэн көдиньбандэ поҗодэлэ-нэмэлэ мэдьюол-морав параwааньэй.

Көдэ түдэ шиэйуол вальэдабат эл охойчэндээрुकунэн мэдьюол-моравньэй. Танньэги түдэ кэдэл тадаатэ нимэндьиигин наадиимэрукунпэдаба мэ пэлуол-моравньэй.

Көдэ йавнар түдэ интериэспэ чоннулнинь профсоюзлэ шиэрэн, тадаа чилиэн нолуол-морав паравааньэй.

Кингуниль йэлэклэсчэ истачийаа

Көдэ йавнар уттэгэврэн-чайлэньи тадаатэ элчабадьэлньэй элэмшиэйэ пэриэмэньи. Тадаатэ лыйэ чабадьаанубэ чайлэгин чичиркэги мэ моннэруол-моравньэй, тан уоппускаги мэ вальэньэй.

Кингуниль имдалдысчэ истачийаа

Көдэ йавнар түдэ кэдэлбанэ тадаатэ түдэ нимэндьиибанэ амутнэн эндиийуол-моравлэк, көдиньбандьэ тэтчиэньэйуол-моравньэй.

Уоньийэ нолнурэн тадаатэ ингийидуо нолнурэн осуобэй чамбэлэ мэннуннумлэ. Уонодьэрукунпэ йавнар ньидитэ бандьэ социальнэй чоннулба лыйэнунни.

Кингуниль маалийисчэ истачийаа

Көдэ йавнар нимэлэба ураайуол-моравньэй. Начальнэй тадаатэ уопсай искуолаба ураал эл вальэньэ. Начальнэй искуолаба көдэ йавнар ураайуол-моравньэй, тан техническэй тадаатэ профессиональнай ураанубэпэ ураалба эл энгэнэн икльайуол-моравньэни.

Ураал-кодэ личность дитэ варумлдаба чамбиинунум. Тадаатэ-омопэ ньичундэбан эннулпэдаба, ньивальбийил нолаалнудаба чамбиинунум.

Чиипэги титтэ уорпэбанэ хади ураанубэба сэврэйуол-моравлэ титтэйлэк курильиинунна.

Кингуниль пускийисчэ истачийаа

Көдэ йавнар искусство шиэйуолдабанэ амутнэн йуонурэн-мөрнурэн, научнай прогресс йэдэйлдаба "чалдьэлэ парнурэн", тадаатэ танньэн йавнай амудьэдабанэ түдэ эдьилба мөрнурэн, эннуйуол-морав паравааньэй.

Научнэй, литературнэй тадаатэ художественнэй чабадьэлпэба автор нодьэ көдэ, тан түдэ шиэйуолба көдиньбандьэ пофодэлэ-нэмэлэ мэдьюол-морав паравааньэй.

Кингуниль маалайлэклэсчэ истачийаа

Көдэ йавнар түдэ параваапэбанэ чоннутэй-офониитэй социальнэй тадаатэ международнэй пэрээдэкньэй эдьилба эннуйуол-морав паравааньэй.

Кингуниль вальбарумкуруосчэ истачийаа

Көдэ йавнар түдэ общество киэйиэ мэ нэмэн мэр эбээжинэсньэй.

Мэ хади көдэ уури чиипэ параваапэдабанэ охойчэс нундьэ параваа кинбанэн эвлээ.

Көдэ ванчиримэ параваапэги ООН цельпэдабат тадаатэ принциппэдабат сайдэн эл пануол-моравньэ.

[missing]

[missing]